

ÈTICA I DEONTOLOGIA PER A NO PERDRE'S PEL CAMÍ

DIA I HORA: Divendres, 30 de setembre, a les 17.00 h

ESPAI: Universitat Ramon Llull i virtualment via Zoom

PRESENTACIÓ DE L'ACTIVITAT:

- **Jesús Vilar Martín**, director acadèmic de Grau. Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés (URL).
- **Marc Queralt López**, president del Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya.

PONENT:

- **Begoña Román Maestre**, doctora en Filosofia, professora de la UB. Presidenta del Comitè d'Ètica de Serveis Socials de Catalunya.
 - L'acompanya a la taula en **Joan Dueñas Ferrándiz**, membre del Comitè d'Ètica i Deontologia del CGCEES i del Comitè d'Ètica i Deontologia del CEESC.

TAULA RODONA:

- **Daniel Rubio Merino**, coordinador del Comitè d'Ètica i Deontologia del CGCEES i integrant de la Comissió d'Ètica i Deontologia del GHEE-CEESPV.
- **Iñaki Rodríguez Cueto**, coordinador de la Comissió d'Ètica i Deontologia del GHEE-CEESPV.
- **Araceli Lázaro Aparicio**, representant del CEESC, coordinadora de l'elaboració del *Codi deontològic* de 2004 a 2007, i membre del Comitè d'Ètica i Deontologia del CEESC.

LECTURA DEL MANIFEST:

- **Xavier Puig Santulària**, vocal del CGCEES.

RELATORA: Lola Ruiz Company.

Amb motiu del Dia Internacional de l'Educació Social (2/10), en aquest acte presentat per Jesús Vilar i Marc Queralt, es va dur a terme una conferència de Begoña Román, i una taula rodona amb Daniel Rubio, Araceli Lázaro i Iñaki Rodríguez.

CONFERÈNCIA BEGOÑA ROMÁN: “Com es construeix l'ètica aplicada?”

Begoña Román planteja la seva conferència amb dos objectius clars: 1) fer una lliçó d'ètica aplicada, és a dir, que puguem aprendre alguna cosa i sortir amb lectures pendents, i 2) contestar a la pregunta sobre com es construeix l'ètica aplicada per a especificar els supòsits des d'on fem l'ètica en l'educació social.

L'autora explica que l'**ètica aplicada es construeix per necessitat**; perquè apareixen noves problemàtiques i preguntes d'alta complexitat i nivell d'incertesa, alhora que ens replantegem, les nostres respostes a preguntes antigues. Concretament, en el moment actual, l'ètica aplicada passa a centrar-se en els valors dels destinataris, no en els nostres, i és per aquest motiu que hem de **construir** l'ètica aplicada. Aquesta, recalca l'autora, es construeix com a *ètica* i com a *aplicada*. Per tant, quan construïm ètica, construïm moral. És en aquest sentit que som **meta-responsables** per la moral que creem i a partir de la qual eduquem.

Com a educadores hem d'assumir l'encàrrec de la problemàtica i fer recomanacions assumint que no hi ha una única resposta a la pregunta.

Abans d'acabar aquesta primera part de la conferència, Román insisteix en el fet que des de l'ètica aplicada les recomanacions no són vinculants, no es fan lleis, no es fan simples acords: l'objectiu és pensar, promoure el debat i convèncer; fer propostes viables amb arguments sòlids. Per tant, no es tracta de política, ni de discrecionalitat, sinó de plantejar-se quin nivell de risc i de contradiccions estem disposades a assumir.

Per respondre a la pregunta “com es construeix l'ètica aplicada”, Román destaca sis fonaments: 1) dialògicament, discursivament i amb els afectats del context; 2) institucionalitzant el diàleg i la cooperació interdisciplinària; 3) fent revisionisme; 4) treballant des de la prudència i l'equilibri reflexiu, sense ser revolucionaris perquè hem de mantenir l'equilibri institucional; 5) proposant els valors a priori i considerant les conseqüències que es generaran; 6) pensant en la sostenibilitat de les nostres respostes de cara a l'organització.

Abans de passar al torn de preguntes, l'autora finalitza amb la idea i la necessitat, com a educadores, de mantenir sempre la incògnita en el futur d'una persona perquè ho pugui resoldre per ella mateixa i no la violència estructural en què es troba.

TAULA RODONA

Daniel Rubio, Araceli Lázaro i Iñaki Rodríguez fan una reflexió sobre els inicis dels col·legis professionals de la nostra professió i un recorregut des de la presentació del *Codi deontològic*, fa divuit anys, fins avui. Tots tres posen èmfasi en la importància de mantenir l'ètica com a element central de la nostra pràctica, alhora que destaquen la importància de les comissions de deontologia per a “no perdre'ns pel camí”.

Sobre el recorregut de la professió, Lázaro destaca i) la gran força reivindicativa inicial que es troba avui en decreixement; ii) l'impuls de l'escolta social generada per la necessitat del moment; iii) la falta de formació i cultura ètica com a limitacions i possible font de confusions. En altres paraules, si bé existien uns nutrients bàsics per a crear un bon codi, actualment l'increment de la formació en ètica és molt desigual en tot l'Estat espanyol; hem guanyat poc reconeixement social i hem abusat de la rutina professional. En aquest context, però, cada vegada som més realistes en la idea de codi: el *Codi* és un instrument, no una finalitat. I, alhora, considera que hauria d'haver-hi altres que el complementessin sense confondre la seva imatge perquè reivindicar l'interrogant és una fórmula de creixement. Lázaro acaba la seva aportació amb una frase de Galeano: «La historia es un profeta con la mirada vuelta hacia atrás: por lo que fue, y contra lo que fue, anuncia lo que será», aquesta és la nostra brúixola.

Per acabar, Rodríguez ens recorda que som constructors d'una cultura ètica i reflexiona sobre el procés d'actualització del *Codi deontològic*. Entre d'altres, destaca la necessitat de prendre consciència de qüestions globals com els adeptes que generen les persones que afecten l'emocionalitat de la gent; la qüestió de gènere; la qüestió de les migracions; com promocionar justícia social entre col·lectius, com ens afecta el canvi climàtic, les xarxes socials, les situacions a Ucraïna, Brasil i Iemen, etc.

LECTURA DEL MANIFEST

Abans de finalitzar la jornada, en Xavier Puig Santulària, vocal del CGCEES, fa una lectura del Manifest del Dia Internacional de l'Educació Social 2022, centrat en el desenvolupament de l'ètica i la deontologia com a orientació i identitat professional per a "no perdre's pel camí".

IDEES CLAU:

ètica, codi deontològic, ètica aplicada, professionalització, educació social

CITES DELS PONENTS A DESTACAR:

- “La persona virtuosa, se refiere a una cierta manera de ser y estar, la primera virtud del Educación Social es la humildad. *Begoña Román*.”
- “Somos *meta-responsables* por la moral que creamos a partir de la cual educamos.” *Begoña Román*.”
- “Tenemos que intentar mantener siempre la incógnita del futuro de una persona para que lo pueda resolver ella, y no la violencia estructural en la que se halla.” *Begoña Román*.”
- “Los niños tienen futuro, no destino.” *Begoña Román*.”

REFLEXIONS DELS PARTICIPANTS:

Entre les reflexions dels participants destaquen les virtuts necessàries per a l'acollida i l'acompanyament de les persones per part dels professionals: la humilitat, el cooperativisme, la generositat, l'empatia, la integritat i la coherència; virtuts enteses com a formes de ser i de fer, formes que poden cultivar-se precisament, amb educació social. Alhora, sorgeix una reflexió més profunda referida a la controvèrsia de les prescripcions facultatives en els serveis socials que ens planteja diferents preguntes: "els drets subjectius es poden prescriure?" "Qui som nosaltres per a prescriure tècnicament què necessita la persona?" "Nosaltres ens trobarem bé si fem una prescripció? Creiem que és la millor manera d'acompanyar aquesta situació?" A tall de resum, l'autora ens fa veure que no es tracta de blanc o negre, i que, per sobre de tot, cal valorar que "no es poden resoldre problemes humans senzillament amb prescripcions", i que la nostra feina no hauria d'acabar en la prescripció.

CONCLUSIONS:

A tall de resum, en aquest acte organitzat amb motiu del Dia Internacional de l'Educació Social, s'ha reflexionat sobre els nous reptes, dificultats i exigències professionals en aquesta època de canvi; sobre la necessitat de construir l'ètica aplicada i els consegüents reptes i contradiccions a què ens enfrontem; sobre la rellevància d'impulsar el procés reflexiu i donar llum pública al *Codi deontològic* com a document orientador en l'exercici professional. "*La realidad es cambiante però la ética y la deontología deben estar siempre presentes para no perderse en el camino*" (manifest).

PER SABER-NE MÉS...

- [Manifest del CGCEES pel Dia Internacional de l'Educació Social 2022](#)

COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA

Setembre 2022

Barcelona
Aragó, 141-143, 4a
08015 Barcelona
934 521 008
ceesc@ceesc.cat

Girona
Ibèria, 4
17005 Girona
972 249 276
girona@ceesc.cat

Lleida
Rambla Ferran, 32
25007 Lleida
973 289 434
lleida@ceesc.cat

Camp de Tarragona
Pau Claris, 2
43005 Tarragona
977 104 081
tarragona@ceesc.cat

Terres de l'Ebre
Ramon Berenguer IV, 11
43500 Tortosa
935 183 054
terresdelebre@ceesc.cat

www.ceesc.cat

